

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenredni nedelji
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Pisnim vprašanjem naj se priloži ~~manj~~
za odgovor.

Račun pri poštnem čeku, uradu štev. 18.652.

Zdrava kriza.

Nenadoma in nepričakovano je prišla
vladna kriza, zato pa je vzrok vladne
krize tako zdrav, da mora nastop Stje-
pana Radića pozdraviti vsa poštena jav-
nost.

Proračun je izglasovala skupščina in
naložila narodu težka bremena, ko pa bi
morala skupščina s pozitivnim zakono-
dajnim delom naroda olajšati ta breme-
na, je bila proti volji naroda in proti vo-
lji dela same vladne večine, odgodena
skupščina.

In odgodena je bila zato, da ne bi
skupščina razpravljala o interpelacijah,
ki so bile vložene v znani aferi Radeta
Pašića. Ker bi bila ta afeta poedincem
neprijetna, zato ne bi smela priti skup-
ščina do svoje pravice. Ves narod pa bi
spoznal, da se pravica brez moči ustavi,
kadar bi morala seči po najvišjih. Narod
bo tako moral izgubiti vsako vero v pra-
vico in temelji pravne države bi bili o
tem poučeni.

Ze je izgledalo, da se bo vse to tudi
ugodilo, ko je v dvanajsti uri nastopil
St. Radić in zaklical svoj kategorični: Ne!
Skupščina ne sme biti odgodena, inter-
pelacija se mora razpravljati, narod ne
sme dobiti le bremen, temveč tudi nje-
gove pravice so svete.

To je jedro Radićevih zahtev in v tem
je z njim vsa poštena javnost edina.

Se bolj pa je javnost z njim edina v
tem, da treba brezobzirno rešiti vsa dru-
ga vprašanja, ki nujno izvirajo iz Radić-
evih zahtev. Ali bo veljala volja skupšči-
ne ali volja poedince — ali bo veljala
enaka pravica za vse ali pa bodo špekul-
anti imeli privilegije — ali bomo pravi-
la država ali pa korupcija nad najvišji
zakon.

Za vsa ta vprašanja gre danes in zato
pravimo, da je sedanja vladna kriza
zdrava!

Zakaj ona mora prinesiti razčiščenje.
Naj pade odločitev kakorkoli, ozdravlje-
nju našega političnega življenja smo
bližje.

Nismo nobeni optimisti in vemo, da
naše politične razmere še dolgo niso ta-
ko zdrave, da bi prišli do rešitve, ki bi
navdušila pošteno javnost. Vemo na-
splošno, da bodo tudi sedaj kompromisi
poslabšali rešitev. Toda bližje pravni dr-
žavi bomo in konsolidacija države bo
storila pomemben in odločilen korak.

Pri tej priliki pa treba poudariti še
eno. Vsa poštena javnost se veseli, da je
prišlo do nastopa St. Radića, samo naše
esdeasarsko glasilno je žalostno, samo
prvi slovenski dnevnik obsoja Radićev
nastop.

Dobro razumemo to! Ker ne samo
diktatorjem v Beogradu, tudi naši bese-
dolomni SDS bije zadnja ura. In tudi za-
to pravimo, da je sedanja kriza —
zdrava.

VSI POSLANSKI KLUBI V PRIPRAV- LIJENOSTI.

Beograd, 1. aprila. Včeraj popoldne je
bila v parlamentu zelo živahna. Ob pol 6.
se je začelo govoriti o možnosti ostavke
vlade. Vsi poslanci, ki so se nahajali v
skupščini, so se zbirali v večje skupine
in se v svojih klubih razgovarjali. Poseb-
no živa je bila razprava v radikalnem
klubu, kjer so se zbrali vsi poslanci, ki
niso še odpotovali iz Beograda. Pri radi-
kalih se je opazila nekaka potrlost. Med-
sebojna pojasnjevanja med radikali so
trajala do poznega večera. Tudi v drugih
klubih je bilo precej živahno, zlasti v
demokratskem in muslimanskem, kjer
je večina njihovih poslancev ostala še v
Beogradu.

Vladna kriza neizbežna.

ULTIMATUM ST. RADIĆA PAŠIĆU. — INTERPELACIJA O AFERI R.
PAŠIĆA SE MORAJE RAZPRAVLJATI. — VSI MINISTRI HSS PODOJAO DE-
MISLJO, ČE PAŠIĆ NE UGODI. — NOVA VLADA BREZ PAŠIĆA.

Beograd, 1. aprila. Kakor povsem iz-
gleda, stojimo pred važnimi dogodki, ki
so se pričakovali še pred sprejetjem pro-
računa. Pašić se je poglobil v situacijo
in je smatral, da jo je treba razčistiti
pred koncem meseca marca. A zaradi
znane sinove afere se je odločil, da pre-
nese izhodišče za rezultat situacije na
drugo polje. Mislil je, da bo situacijo raz-
čistil na ta način, da odgodi skupščino
in tako doseže, da se afeta ne razpravlja
pred parlamentom. Tako bi pridobil tu-
di na času, da v radikalni stranki obra-
čuna z vsemi osebami, ki mu niso po
godu, v prvi vrsti seveda z Ljubo Jova-
novićem.

Pašić pa je ravno s to odgoditvijo na-
rodne skupščine za mesec dni ustvaril
v skupščini, zlasti še pri radićevih, ta-
ko razpoloženje, da se je kriza, ki jo je
mislil zavleči, pojavila hipoma z vso silo.
Politični in parlamentarni krogi živah-
no komentirajo odgoditev skupščine in
naglašajo, da so šefi parlamentarnih sku-
pin po poslovniku pristojni za vprašanja,
ki se nanašajo na skupščino. Predsed-
nik narodne skupščine Marko Trifković
je na zadnji seji načelnikov skupin za-
slišal mnenje vseh prisotnih. Ker so bili
vsi načelniki skupin in hrvatski seljaški
klub za to, da se skupščina odgodi sa-
mo na kratek čas, predsednik skupščine
pa zavzel drugo stališče, je s tem nasto-
pilo formalno nesoglasje med parlamen-
tom in vlado.

Če se Marko Trifković opravičuje s
tem, da se je z njim strinjala vlada, po-
tem la izgovor ne drži, ker ima po do-
ločbah pravilnika v vprašanju skupšči-
ne predsednik samo naznaniti sklepe

vladi, ne pa iskati kake odločitve mini-
strskega sveta. Kar pa je glede odgo-
ditve narodne skupščine najbolj obžalo-
vanja vredno, je to, da o zasedanju skup-
ščine ni odločala vlada, ampak je Pašić
s svojo ožjo okolico odredil, da se skup-
ščinske seje odlože do 5. maja. St. Radić
in ministri hrvatske seljačke stranke
vobče niso bili za mnenje vprašani. Zato
sploh ni bilo nobenega sklepa minist-
skega sveta, temveč je ta sklep storil
Pašić sam in je dal s tem St. Radiću po-
vod, da obrazloži svoje stališče. Radićev
stališče je, da naj parlament še naprej
dela in da se nastopi proti načinu, kakor
je Pašić postopal s parlamentom, to je
proti Pašićevi diktaturi. Zaradi tega sma-
trajo, da so odnosi med Pašićem in Ra-
dićem zelo napeti in da je v resnici na-
stal spor v vladni koaliciiji. Ta spor je
prišel do izraza s tem, da je

Radić izročil Pašiću pismeno spomenico.

V tej spomenici zahteva, da se narodna
skupščina skliče dne 8. aprila in se na-
daljuje delo ter se reši material, ki je
predložen narodni skupščini. Razen tega
zahteva Radić, da naj se dovoli samo kra-
tek odmor za časa katoliških praznikov
in za časa bajrama. Nadalje zahteva, da
naj skupščina ne gre na počitnice pred
1. avgustom. To pismo je podpisal Radić,
vsi njegovi ministri in državni podsekretar-
ji. Pismo je bilo dostavljeno Pašiću,
ki je smatral za potrebno, da se posvetu-
je s svojo ožjo okolico. Konzultiranje se
je vršilo včeraj pred ministrsko sejo.

Na ministrski seji je Pašić sporočil
Radiću, da ne more sprejeti stališča, ki
je navedeno v njegovem pismu.

Izjava Stjepana Radića.

INTERPELACIJE SE NE SMEJO PREPREČAVATI. — DANES OB 10. PADE
ODLOČITEV.

Beograd, 1. aprila. Brž ko sta se Pa-
šić in Radić razšla, sta se vršili dve kon-
ferenci, ena v predsedstvu vlade, druga
pa v kabinetu prosvetnega ministra. V
Pašićevem kabinetu so konferirali naj-
prej vsi radikalni ministri. Ko je pa
Pašić ob pol 7. odšel na dvor. Ko je pa
gi ministri polagoma razšli. Na zadnje,
bila je že 8. ura, so odšli še ministri Kr-
sta Miletić, Miša Trifunović in dr. Sr-
skić.

Na konferenci v kabinetu prosvetnega
ministra so bili navzoči vsi radićevski
ministri, državni podtajniki, predsednik
kluba Karlo Kovačević, podpredsednik
skupščine dr. Šibenik, nekaj poslancev
in slednjič tudi gg. Predavec in Košu-
tić. Konferenca je bila kratka. Ob 7. je
odšel Radić na dvor, konferenca pa je
trajala le do 7½.

Ko je Stefan Radić prišel z dvora, je
izjavil novinarjem:

»Njegovemu Veličanstvu kralju sem
natančno razložil vsa vprašanja, zaradi
katerih smo zahtevali, da se skupščin-
ske seje nadaljujejo takoj po 8. aprilu.
Mi vstrajamo na tem, da se skupščina
tako hitro zopet skliče. Navajam tri mo-
mente, ki nas k temu silijo: ekonomski,
socialni in politični moment. Razpravl-
jati moramo o trgovski pogodbi z Av-
strijo, ki jo moramo sprejeti, še predno
se začne delo na polju. Na tej pogodbi
so posebno interesirani naši seljaki. Od
nje bomo imeli stotine milijonov dinar-
jev koristi, zlasti kmetje v Medjimurju.
Nadaljni moment za nas je, da se v
skupščini obravnavajo vprašanja, načeta

z interpelacijami. Stavljanje interpelacij
je pravica poslancev. Ta pravica pa se
ne sme gaziti, ker se tudi nam utegne
primeriti, da bomo jutri v opoziciji. V
parlamentu se ne smejo preprečevati
interpelacije! Predložene pa so bile tri,
o katerih je treba razpravljati.

To, kar zahtevamo mi, ni razveljav-
ljenje sporazuma. Če bodo naše zahteve
sprejete, bo to nasprotno sporazum še
utrdilo. Gospodu Pašiću smo pismeno
predložili svoje zahteve in mu pojasnili,
kaj nas vodi, da zahtevamo sklicanje
skupščinskih sej. Naše pojasnilo je napi-
sano tako, da ne more nikogar žaliti.

Do jutri ob 10. dopoldne bomo čakali
na Pašićev odgovor. Če Pašić naših
zahtev ne sprejme, bodo ministri HSS
tako dali ostavko. Za svojo dolžnost pa
sem smatral, da kralja o vsem tem ob-
vestim!

AVDIENCE NA DVORU.

Beograd, 1. aprila. Včeraj je bil fi-
nančni minister dr. Stojadinović v av-
dienci pri kralju in mu predložil v pod-
pis ukaz o novem proračunu. Pri tej pri-
liki se je kralj zanimal tudi za naše fi-
nančno stanje in za naše dolgove v ino-
zemstvu.

Včeraj je bil sprejet v avdienci mini-
ster za pravosodje Marko Gjuričić, ki je
poročal kralju o resornih vprašanjih.

Po Radićevi avdienci je bil sprejet
na dvoru še notranji minister Boža
Maksimović. Tej avdienci pripisujejo v
političnih krogih veliko važnost.

Radikali na razpotju.

Beograd, 1. aprila. Daljnji razvoj do-
godkov bo odvisen od stališča, ki ga da-
nes zavzame Pašić. Sodijo, da Pašić osta-
ne pri svojem sklepu in da ne pristane
na zahteve seljaških ministrov. V tem
slučaju stojimo pred veliko krizo, ki bo
imela važne posledice. V prvi vrsti gre
za vprašanje obstoja radikalne stranke.
Če bo šel Pašić v opozicijo, se smatra, da
ne bo šel z njimi ves radikalni klub,
temveč da bo 50 do 60 radikalnih po-
slancev sledilo novi kombinaciji. V tem
slučaju bo le kakih 80 do 90 poslancev
šlo s Pašićem v opozicijo.

Ker se dogodki v radikalnem klubu
razvijajo na ta način, nastaja vprašanje,
kako bo izgledala nova kombinacija, ki
prevzame vlado. Poleg radikalov, ki bi
jih bilo okrog 60, bi, kakor se sodi, pod-
pirale novo kombinacijo tudi druge
stranke v skupščini. V prvi vrsti bi bila
to Hrvatska seljaška stranka z 59 po-
slanci, dalje demokrati s 36 poslanci, v
drugi vrsti pa bi prišli vpoštev še mu-
slimani. Taka vlada bi imela v parla-
mentu večino in bi pomenila koncentra-
cijo sil. Ona bi dalje izvedla proračun.

Ne ve se, kdo naj bi prevzel predsed-
stvo vlade. Neka verzija omenja Marka
Trifkovića. Ta kombinacija je zelo ne-
gotova. Bolj verjetno je, da bi prišel za
predsednika vlade dr. Ninčić, in to bi
bila potem razširjena koalicijska vlada,
o kateri se je toliko govorilo.

Demokrati bi dobili tri do štiri port-
felje, radikali šest do sedem, radićev-
cem pa bi ostalo njih sedanje število.
Muslimani bi dobili en portfelj.

VELIKANSKO ZANIMANJE V BEO- GRADU ZA REZULTAT KRIZE.

Beograd, 1. aprila. Ko se je zvedelo
za situacijo v vladi, se je pojavilo v Beo-
gradu veliko vznemirjenje. Vsa javnost
je bila v večernih listih obveščena o
eventualni krizi. Včeraj popoldne je bilo
prav živo pred poslopjem ministrskega
sveta, kakor se to dogaja samo v izredno
kritičnih dneh.

Pašić je odšel na dvor ob 6. Avdiencia
je bila kratka, trajala je približno četrt
ure.

Ko se je Pašić vrnil z dvora, se ni ve-
delo, ali je Pašić podal ostavko ali ne.
Kakor se je pozneje izvedelo ni podal
Pašić ostavke vlade, temveč je samo ob-
vestil krono o pismu, ki mu ga je poslal
Radić v svojem imenu in v imenu njego-
vih ministrov. Po povratku iz dvora je
Pašić ponovno konferiral z Markom Trif-
kovićem in s predsednikom radikalnega
kluba.

Ko je bila ob 6. odrejena seja minist-
skega sveta, so se zbrali vsi ministri. Ko
se je vrnil Pašić z dvora, je sporočil mi-
nistrom, da ne bo seje. Nadalje je spo-
ročil Radiću, da mu da rok do danes ob
10. dopoldne. Radić naj se definitivno
odloči, ali vztraja še nadalje na svojem
stališču, kakor ga je zavzel v pismu, ali
pa umakne svoje zahteve.

Radić se je le malo časa mudil v ka-
binetu ministrskega predsednika. Ko je
prišel iz predsedništva vlade, je izjavil
novinarjem: »Jutri ob 10. dopoldne se bo
vedelo vse.« Nato se je odpeljal v svoj
kabineto.

RUMUNSKÉ VOLITVE BODO DNE 5. MAJA.

Beograd, 1. aprila. Včeraj se je vršila
prva seja nove vlade v Bukarešti. Na
seji je bilo sklenjeno, da se bodo vršile
volitve 3. maja. Izdela je bil proglas, ki
se bo poslal med narod. Sicer pa v državi
vlada red in mir.

Dunajsko pismo.

Sprejem na poslaništvu SHS. — Zlatomašnik Mate Miloradić. — Borba Gradišćanskih Hrvatov za hrv. šolstvo. — Der jugoslawische Matador Prof. Dr. Milan Vidmar. — Vseph jubilejnega sejma.

Na Dunaju, 29. marca.

V torek 16. t. m. je bil na našem poslaništvu diplomatski sprejem (diner in soareja), drugi v enem letu, sijajen po udeležbi in prireditvi. Kljub previdno omejenemu številu lu povabil so bili prostori poslaništva prepolni najodličnejših zastopnikov mnogih držav in narodov. Navzoč je bil predsednik avstrijske zveze republik dr. Hainisch z raznimi visokimi zastopniki ministrstev, dalje poslanci Amerike, Francije, Češkoslovaške, Nemčije, Japonske, Kine, Argentine, Bolgarije, Poljske, Švedske, Španije, Urugvaj, Grške, Rumunije in Ogrske in gen. komisar Zveze narodov dr. Zimmermann, gen. dir. pol. dr. Schöber, dež. glavar Buresch, bivši min. predsednik dr. Vladimir Beck, — mnogi njih s svojimi soprogami in hčerkami v sijajnih večernih toaletah. Bila je tu tudi ameriška zastopnica naše dunajske kolonije. — Ako bi povedal, zakaj nisem bil jaz priča temu veličastnemu večeru na našem poslaništvu, in to kljub posebnemu povabilu g. poslanika samega, bi se mi marsikateri čitatelj hudomušno nasmehnil, zato raje molčim in poročam le po dunajskih listih, da je bil ta diplomatski sprejem v tem evropskem centru v čast in ponos naše mlade države. Diplomatski svet takih držav pod gostoljubno jugoslovansko streho je ostal pozno v noč, bolje v jutro v živahnih razgovorih in v vrtilcu prav pristržne zabave. Poročila dunajskih listov ne morejo dovolj prehladiti dr. M. Miloradića, in njegove ljubeznive gospe soproge, ki sta znala vzdržati do konca najživahnejše razpoloženje odličnih gostov. — Sloviti pianist Rosenthal je izvajal izbran program prvih glasbenih mojstrov. Naše Kolo so z veseljem igrali diplomati mnogih držav in čestite zastopnice raznih narodov. Ta večer je ostal vsem udeležencem v radostnem spominu.

Sivolasi pesnik Mate Miloradić, župnik v Hrvatski Kemlji gori ob Donavi (na Madžarskem, kjer je ostalo še deset hrvatskih občin) je slavil 6. t. m. svojo — zlato mašo. V svoji skromnosti je hotel bolj v domačem krogu obhajati ta svoj jubilej, ali hvaležni hrvatski narod je priporočal ob blizu in daleč v Kemljo, da je na najsijajnejše načine proslavi ta dan in pokazal svojo ljubezen in hvaležnost — pesniku, velikemu rodoljubu Miloradiću.

»Hrvatske Novine« so posvetile zlatomašniku članek, v katerem pravijo: »Ne slavimo zlati maši enega hrvatskega duhovnika, nego nositelja hrvatske zastave rodoljuba u onom vremenu kad je hrvatska svist počela se zgubljati.« — Da, ob pravem času se je Miloradić začel dvigati zastavo hrvatskega, a čudo čudovito: njegove pesmi so vzbudile narod k novemu življenju, — ta pozabljeni narod gori ob Nežiderskem jezeru in ob Donavi! — Hvaležni narod je začel izbirati denar za izdajanje njegovih »izbranih pesmi«. Ali bi ne mogla kaj prispevati tudi stara — domovina, ki se je spominja tudi v svoji zahvali, kjer pravi: »Mi Hrvati ovde na Gradišču smo neg maljukna kita, ku je turški volk od stabla otkeknul i dostrovašio simo na daleku tudjinu. Ako hoćemo ostat Hrvati, se moramo književno najpad pripit našemu stablu na Jugo ter tamo slati duhu konči na »južinu«. — On sam piše jezik, ki se približuje književni hrvaščini. — Ali ni čudno: tak hrvatski misljonar gori ob Donavi?!

V gradišćanskem deželnem zboru je bila ta mesec prav zanimiva debata o hrvatskem

šolstvu in o zahtevah hrvatskega ljudstva. — Poslanec Jandrišević je v obširnem govoru označil hrvatske zahteve. Pohvalil je, da je uveden na srednji in meščanski šoli v Zelez-nem (Eisenstadt) hrvatski jezik kot predmet, ali isto zahteva za učiteljske. Graja pomanjkanje hrvatskih učiteljev in zahteva, da se v hrvatskih občinah nastavlja hrvatski učitelji. Skrbeti je za naraščaj. — Posebno toplo se je zavzel za tiste hrvatske učitelje, ki so preko meje na Madžarskem pa se hočejo vrniti v Gradišće. — Njegove pritožbe in zahteve so našle med govorniki ostalih strank in — vlade prijazen odmev. — Pripominjam, da imajo Hrvati 57 svojih šol, a to jim ne zadošča! Upanje je, da zmagajo z vsemi svojimi pravičnimi zahtevami!

Hrvatska pevska družba v Gradišču so se združila v — »Savez hrvatskih laičkarnih i junačkih društvo«. Predsednik je vrl »školk-nik« Galus Balog v Malom Boristofu. — Ta Savez nastopi prvič skupno 16. maja na blagoslovljanju zastave »Pjevačkoga društva Radost u Pajugertu« blizu Nežiderskega jezera.

Sahovski turnir na Semmeringu je za nas Slovence zanimiv in — časten. Naš zastopnik prof. dr. Vidmar je v osrednjem splošnem zanimanju. Dunajsko časopisje, a za njim ostalo po svetu, ima vsak dan priliko, da s priznanjem in uvaževanjem govori o našem Vidmarju, ki ga imenuje »der jugoslawische Matador«. Naglasiti je treba, da je Vidmar premagal vse tri prvake: Aljehina, Tartakowerja in Niemcoviča. — Zato pa se časopisje ne more dovolj načuditi, da je imel Vidmar smolo nasproti deseti manjvrednim šahistom. — Posebno smolo pa je imel pri Italijanu Roselliju. Ta Lah je po trinajstem kolu pridobil eno samo partijo remis, vse ostale je izgubil. Pa igrata z Vidmarjem in dunajski večerniki so že naprej šteli novo Vidmarjevo zmago! — Ali ni hudir hotel, da je ostala ta partija — remis in tako je Roselli ravno nasproti Vidmarju pridobil še polovico točke! — Ker so prvaki narazen le za drobce točk, pade odločilna zmaga šele v zadnjih dveh kolih. Vidmarju je že zdaj zagotovljen sijajen uspeh! (Kakor smo že poročali je dobil dr. Vidmar 3. ceno in dosegel samo eno točko manj od zmagovalca Spielmann in pol točke manj od Aljehina, ki je bil drugi. Op. ured.).

Spomladanski jubilejni (deseti!) vzorčni sejem na Dunaju je končal v vsestransko zadovoljivost. Od inozemskih razstavljalcev so bile zastopane naslednje države (sledijo po obseznosti udeležbe): Nemčija, Češka, Ogrska, Poljska, Jugoslavija, Francija, Angleška, Italija, Švica, Holandija, Švedska, Danska, Grška, Rusija, Tripolis, USA. — Kupce pa so poslane vse evropske države in od prek morskimi: Abesinija, Egipt, Algir, Maroko, vzhodna in južna Afrika, Tripolis, Argentina, Brazilija, Kanada, Čile, Kolumbija, Kuba, Meksiko, U.S.A., Afganistan, Indija, Kina, Japonska, Mezopotanija, nizozemska Indija, Palestina, Sirija in Avstralija. Večja je bila udeležba iz Švedske, Estonske, Češke, Jugoslavije, Rumunije in Ogrske, — slabša iz Nemčije, Bolgarske in Poljske.

Dasi je bilo za ta semenj 2000 kv. metrov več prostora, vendar niso mogli sprejeti vseh prisojcev. Cene so bile konkurenčne in zato kupčija precej dobra. O Jugoslaviji gre glas, da je bila prav dobra kupovalka. A. G.

Korupcija.

Korupcija je menda tako stara kakor svet in zgodovina: pozna od starorimskih imperatorjev in prokonzulov (Verres!) pa do slavnoznanе francoske panamske afeze in do Radeta Pašića nepretrgano vrsto korupcijskih afer. Korupcija ni prizanašala niti strogo moralnemu »Reichu der Gottesfurcht und frommen Sitte« niti zapadnoevropskim demokracijam, ker je želja po naglem obogatitju vedno povsod zelo velika. Izpolniti željo posameznikov postavlja zavist človeške družbe vedno kakšne ovire, ki naj jih preiskakuje z manjvrednim zlatom otovorjeni osel.

Tudi v naši državi korupcija ni neznanca, tudi v Sloveniji ne, čeprav smo se Slovenci včasih jako radi bahali, da te bolezni ne poznamo. Poznamo jo pa jako dobro, čeprav ne takšne kakor v Srbiji.

Srbija je zdihovala dolga stoletja pod turškim jarmom. Turška carevina pa je bila po svojem bistvu fevdalna država prve vrste. Sultan je bil vrhovni lastnik države in on sam je svobodno razpolagal z vsemi državnimi dohodki. Kar pa je bil sultan za državo, to je bil paša ali beg ali aga za svoje področje — neomejen lastnik vseh dohodkov svojega področja. Iz ljudi je iztisnil kolikor je mogel, celo s tem, da je prodajal ljudem njihovo pravico za drag denar. Kdor je hotel doseči kakšno ugodnost je moral plačati, kdor se je hotel znebiti neprijetnega bremena, je tudi moral plačati. Državna uprava je funkcionirala le, kakor je to določal denar, ne pa zakon.

To stanje se je počasi tako udomačilo, da so ljudje, zlasti pa brezpravni premaganci, smatrali odobritev vsake pravice za uslugo, ki jo je treba nagraditi. Pravica nima pravice do nagrade, ker je pravica brezplačna, pravico do nagrade pa ima prostovoljno izkazana usluga. In ker je paša »pravico« (uslugo) prostovoljno delil, je imel pravico do nagrade.

Tako je bilo v nekdanji turški carevini in tako je ostalo tudi v predvojni Srbiji in je tudi moralo ostati, ker ni Srbija poznala sploh nobene druge uprave kakor turško. Ko je postala Srbija kolikor toliko samostojna kneževina, se je upravni sistem izpremenil le toliko, da je delil »pravico« (uslugo) za dober denar domačinu mesto tujega paše.

Te mentalitete so ostale v precejšnji meri pri naših južnih bratih še do današnjega dne jako žive. Ko je pred dvema ali tremi leti posebna komisija upravnikov šla študirat upravo v Južno-Srbijo, se je v nekem večjem mestu nemalo čudila, da je vsaka pred visoko oblast poklicana stranka položila pred srezkega mogotca večji ali manjši znesek, po višini cene spornega predmeta, in to javno, brez vsakega ženiranja. Ko je neki prečasniki upravniki izrazil nad tem običajem svoje začudenje, so mu čisto lepo pojasnili, da to ni nikakva korupcija in nikakva podkupnina, ampak, da so to samo »pokloni« za izkazano »uslugo«...

Ni čuda, da se je te vrste upravni duh prenel tudi na javne državne posle. Kdor n. pr. uspešno posreduje, da kupi država po ugodni ceni železniški material, puške itd., ta zasluži »nagrado«, ker brez njegovega sodelovanja država ne bi bila naredila tako dobre kupčije; in kdor komu ne odvzame konja za vojaške namene, ta gotovo zasluži za svojo »uslugo« primeren »poklon«. Beseda »podkupnina« je v takih slučajih neznana.

Med našim razumevanjem pojma korupcije in med onim na jugu obstoji velikanska razlika ki pa jo je treba upoštevati, če hočemo popolnoma razumeti sistem, ki vzbuja pri nas toliko upravičenega ali neupravičenega moralnega ogorčenja.

Politične vesti.

= Slovensko politiko od 1. 1918 pa do danes opisuje v »Kmetiskem listu« g. P. r. e. p. e. l. u. h. sledeče: »Od 1. 1918 pa vse do danes je bilo politično življenje Slovencev ena veriga neresnih in nepremišljenih dejanj. Nobena slovenska politična stranka se ni izkazala; vse stranke v Sloveniji so se razgledale kot nesposobne za čas, ki je nastopil po končani svetovni vojni. Vse stranke so bile silno demagoške, objubovale so ljudstvu nemogoče reči ter niso imele nobene stalne smernice. Padale so iz enega ekstreme v drugega. O ustavnem vprašanju, o vprašanjih državne uprave, o centralizmu, avtonomiji, federaciji, sovjetiziranju se je sicer veliko govorilo in pisalo, toda brez realnega razumevanja in z malo znanja. Odtod vsa naša nesreča! O slovenski zunanji politiki so govorili in sodelovali prazni sentimentalisti. Zahtevali so Trst, Gorico in Celovec, započenjali so operetne vojaške »ofenzive«, dokler se njihova »slava« ni zaključila z nemarno zaigranim koroskim plebiscitom in z italijanskim plebiscitom in z italijansko mejo pri Zireh, Raketu in Snežniku. V notranji politiki isto in prav tako. Najprej so odpravili deželne avtonomije, podžvalili avtonomne davštine, slovenskino zanemarjali z novo originalno jezikovno tvorbo »jugoslovanskino«, dejansko izvedli danes obstoječo centralizacijo v Beogradu iz samega strahu pred lastnim kmetškim in delavskim narodom! Ko so tako našo slovensko domatijo spravili na boben, so eni (SDS) iz strahu pred klerikalizmom zahtevali, da se tako ustvarjeno stanje ohrani trajno, drugi (SLP) pa so začeli zahtevati avtonomijo Slovenije, ne toliko iz načelnih razlogov, kolikor iz demagoških strankarskih ozirov. Spoznali so prepozno, da so zavozili naš slovenski čolnček na pesek in so hoteli z avtonomističnim političnim glesom potolažiti ogorčeno ljudstvo.« — Opis blodenja slovenske politike od preobrata je točen. Zal samo, da še ni nobenega upanja, da bo postal ta opis skoraj napačen. Nasprotno! Vedno bolj lezemo nazaj in da tega ljudstvo ne bi tako opazilo, postajajo naši politični dnevniki družinski listi, v kolikor sploh ne dajo prednosti škandalni kroniki.

= O aferi R. Pašića piše zadnji »Kmetški list«. Najprej pojasnjuje, v čem obstoji afera, nato pa pravi, da se je iz afeze rodil boj med Ljubo Jovanovićem in Nikolo Pašićem. V tem boju je Pašić popolnoma zmagal in poraz Lj. Jovanovića pomeni tudi poraz dr. Korotčica, ki da je vedno računal, da pride Jovanović na vrh in s tem tudi on sam. S popolno zmago Pašića pa so tudi poraženi samostojni demokrati, ki so upali, da pridejo v vlado mesto pristavev Ljube Jovanovića. Tudi te nade je pokopala Pašićeva zmaga. »Nova vlada« se bo izpremenila vsled Pašićeve zmage samo v toliko, da bodo iz vlade odstranjeni vsi ministri, ki so bili za Lj. Jovanovića. Neizpremenjen pa bo ostal sedanj sistem, ki temelji na politiki sporazuma med Srbi in Hrvati. Nadalje pravi »Kmetški list«, da se hrvatsko-slovenski seljaški klub ni za cel afeto niti najmanj brigal, ker se zaveda svoje moči in ker ve, da se proti njemu ne da več vladati. »Kmetški list« zaključuje svoja izvajanja sledeče: »Naj se srbski radikali kregajo in pobijajo med seboj, kakor hočejo. To je njihova stvar. Mi pa moramo ostati mirni in složni vse dotlej, dokler ne pride čas, ko dobimo besedo. Do tedaj pa se moramo pripraviti tako dobro, kakor se pripravi vojak za odločilen boj!« — V zvezi s tem zaključkom je šele razumljivo, zakaj pravi »Kmetški list«, da afera Radeta Pašića ni politična zadeva. Ni še pač prišel čas!

= O dr. Kreku je objavil v »Kmet. listu« »Sorski« (bivši dr. posl. Demšar) zanimive spomine. Ti spomini so vredni tem več, ker se je iz strankarsko političnih ozirov od obeh naših predvojnih strank hotelo zgodovino popraviti tako, kakor bi ugajala »jugoslovenskemu« renomeju obeh strank. Zato je nad vse hvalevredno, da je »Sorski« povedal resnico in preprečil nadaljnjo spekulacijo s spominom mrtvih. Menda nas gospodje na tej in oni strani razumejo.

= Vojni minister, general Dušan Trifunović, odstopi. V beograjskih političnih krogih se z vso sigurnostjo trdi, da bo moral vojni minister odstopiti. Za njegovo demisijo je mnogo zelo močnih razlogov. V prvi vrsti se omenja proces, ki ga je povzročil vojni minister proti generalu Mitroviću. Generalu se je očitalo med drugim tudi to, da obuje a županom mesta Osijek, čeprav je župan znan radičevac. Na prvem procesu je bil general Mitrović obsojen in sicer zaradi takih malenkosti, da bi bila naša vojska gotovo najbolj vzorno upravljana, če se ne bi zgodile nobene hujše napake, kakor so se očitale gen. Mitroviću. Vrhovni vojni sud pa je generala Mitrovića rešil vsake krivde in s tem je dobil gen. Mitrović najlepše zadoščenje, vojni minister pa neprijetno blamažo. Nato je prišla še afera s »Političkim Glasnikom« in neprijetna izjava generala Tucakovića. Zato ni čuda, če je bil vsled teh dogodkov položaj vojnega ministra tako omajan, da je njegov izstop iz vlade že sklenjena stvar.

= Ponesrečena ataka. Gospod Jelenić, znani slepi pristaš Nikole Pašića, je objavil v »Politiki« dolg članek, v katerem o Ljubi Jovanoviću vsled njegovega članka o sarajevskem atentatu nič manj, ko narodno izdajstvo. Toda g. Jelenić je slabo naletel. Že drugi dan je nastopil neki Jovanovićev prijatelj ter pod svojo šifro objavil članek, da so obdolžitve g. Jelenića čisto iz trte izvite in da je zagrešil izdajstvo, če se o tem sploh more govoriti, s svojim člankom kvečjem sam Jelenić. — Nato pa je objavil Samokresović, na katerega se je skliceval Jelenić, da je vse, kar je Jelenić o njem napisal, neresničeno. Še bolj pa je nastopil proti Jeleniću bivši učitelj Todorović, na katerega se je Jelenić tudi skliceval. Todorović namreč pravi, da je vse, kar on o Lj. Apisu in Tankoviću kleveta in da on kot njegov osebni prijatelj pravzame za oba odgovornost, če se dokaže, da ima Jelenić prav. V nasprotnem slučaju pa mora izjaviti Jelenić vse posledice, kot človek, ki ni vreden, da nastopa v javnem življenju.

= Mussolinijev govor. Na dan sedme obletnice fašistovske »revolucije« je imel Mussolini velik govor, v katerem je med drugim povedal sledeče politične pikantije: Program fašistovske stranke je vedno isti — boj in zato je postal Rim duša sveta. Matteottijev slučaj da ni imel drugega efekta, kakor da je dal nar ton popisane papirja in pospešen konec opozicije. Fašizem je bil »revolucija«, ki je porušila mednarodno brezdno-vinsko demokracijo liberalcev in prostozidarjev. Vse države naj slede fašistovskemu zgledu in porušijo klepetavi parlamentarizem. (Tega veselja sicer Mussolini ne bo doživel. Op. ured.). Končno je zatrobil Mussolini še v svojo imperialistično trobento in zaklical, da njegovi pristaši že nestrpno čakajo na veliki trenutek, ki ima priti. Toda predno ta pride, je treba, da so fašisti do neverjetnosti disciplinirani.

= Vlada generala Avarescu pomeni sicer izboljšanje sistema, vendar ne v tej meri, kakor bi bilo pričakovati. Je to skoraj vlada generalov, vsaj šteje v svojih vrstah štiri generale. Razpoloženje prebivalstva bi gotovo mnogo bolj odgovarjalo vladi, ki bi bila sestavljena iz članov seljačke in nacionalistične stranke. Toda na Rumunskem še dolgo niso tako daleč, da bi bilo mnenje prebivalstva merodajno. Odločilen vpliv imajo še vedno bojari in ti se upravičeno boje vlade, v kateri bi imeli skoraj pretežen vpliv seljaki. Zato je seljačka stranka ostala v opoziciji in vlado je dobil general Avarescu, ki sicer včasih rad koketira z demokratskimi nazori, ki pa tudi dobro razume voditi volitve. Zato je brez vsakega dvoma, da si bo znal narediti večino, pa čeprav si Rumunija želi drugačno vlado.

KRATKE VESTI.

Število brezposelnih se je v Avstriji znižalo za 10 odstotkov in ne dosega števila 200.000.

Farinacci, glavni tajnik fašistovske stranke, je odstopil, ker da je dovršil svojo nalogo in rešil Italijo pred pomateotitjenjem. Farinacci dobi baje vplivno državno službo.

Kongresa sufražetk, ki bo v dneh od 28. do 30. maja v Parizu, se udeleži tudi deputacija naših ženskih organizacij.

Joh Sassenbach, tajnik Mednarodne strokovne zveze v Amsterdamu.*)

Amsterdam in Moskva.

Razcepljenost v delavskem gibanju se zlasti opazja v balkanskih deželah in preprečuje izvedbo akcij, ki bi bile v interesu delavstva neobhodno potrebne. Enotnost delavstva bi zato bilo pozdraviti, vprašanje pa je, če je enotnost, ki bi povzročila soglasno delovanje, sploh mogoča.

Nazori »Amsterdamcev« in »Moskovčanov«, da rabimo ta dva izraza, o nalogah strokovnih organizacij se globoko razlikujejo. Za »Moskovčane« so strokovne organizacije v prvi vrsti privesek političnega gibanja in imajo te v njih boju podpirati; svojo taktiko morajo prilagoditi potrebam političnega gibanja, to je komunistične stranke, in se morajo popolnoma odrediti lastnim ciljem in lastnim potem. V interesu svetovne revolucije morajo tudi tedaj voditi boj, čeprav je že naprej jasno, da bo ta boj brezuspešen in da ne bo položaja delavstva poboljšal, temveč poslabšal.

Sicer je ta nazor obstojal preje tudi v drugih deželah, ki pa so kasneje svoje mišljenje spremenile. Preobrat v mišljenju je nastal povečini v dobi, ko niso mogle strokovne organizacije samo postaviti svojih zahtev, temveč jih tudi izvesti.

»Amsterdamci« vidijo v strokovnih organizacijah sredstvo, s katerim bi mogli dvigniti stanje delavcev v sedanjem gospodarskem redu in jim priboriti več pravic in več socialne zaščite. Ne vodijo stavke zaradi stavke. Če je to možnost, da se doseže kakšna zahteva tudi brez stavke, potem smatrajo, da je to boljše kakor pa da bi bil delavec iztrgan iz svojega službenega razmerja. Če pa vse prilike kažejo, da ne bo stavka dobro končala, potem v večini slučajev mislijo, da je bolje, če se sploh ne prične, temveč se počaka ugodnejša prilika.

Pri tem pa nikakor ni treba odrediti se podpiranju stremljenj političnih strank po doseženju boljšega gospodarskega reda in to se dogaja tudi povsod, kjer odloča Amsterdam in Moskva.

Ta nasprotna naziranja je zelo težko spraviti v sklad, čeprav se to v praksi zgodi do-

stokrat samoodsebe. Tudi delavcu, ki prisega na Moskvo, mora končno presedati, vse svoje nade staviti na bodočnost in pri tem zamuditi priliko, da bi si že sedaj izboljšal svoje stanje, posebno pa tedaj, kadar je še v daljni bodočnosti in ko sedanje delo ne za-zida poti k daljnemu cilju. Preje, mnogokrat naglašeno imenja, da je tisti delavec, kateremu se najsilabše godi, tudi najboljši bojevnik, to mnenje je že davno premagano.

Da je težko spraviti vse te različne nazore v sklad, so dokazali tudi združevalni poskusi v raznih balkanskih deželah. Iniciativo so dale vedno komunistično orientirane skupine, pri čemur pa je treba konstatirati, da je bilo geslo »enotna fronta« samo taktičen maneuver, da bi se spravilo delavsko gibanje v komunistične vode. Da niso nasledili oni, ki stoje na amsterdamskem stališču, tem dostikrat silno prozornim maneuverom, je samoposebi razumljivo.

Kadar bi se spoznalo, da hočejo pristaši Moskve resnično neodvisno strokovno gibanje, tedaj se more govoriti tudi o poizkusih za enotno fronto. Zaenkrat pa se krepi strokovne organizacije, ki so na amsterdamskem stališču in te tako usposobi, da resno delajo za zboljšanje položaja delavstva.

Če se od komunistične strani označuje program »Amsterdamcev« kot malenkosten, reformističen in ozkorsčen in z njim primerja moskovski program »svetovne revolucije« in »boja na nož«, potem bo pač vsakdo sam hitro uvidel, s katere strani se je največ storilo in bo doseglo v interesu delavstva.

*) Z avtorjevim izrečenim dovoljenjem.

Zopet vsi zmagali.

Kakor po vseh volitvah, tako tudi po trboveljskih. Vse stranke so zadovoljne z izidom volitev, vsi listi pišejo o napredku in zmagi svojih strank.

Menda bo v resnici res, da je v Sloveniji pri volitvah tepen — samo volilec.

dogovoril o poteku slavnostne predaje meča, ki se ne imenuje Dušanov, ampak »Meč kralja Aleksandra I.«. Sestavili so se statuti, ki bodo spisani na pergamentu. Ena glavnih in važnih točk teh statutov se glasi, da je meč stalno prehodno darilo, katero si pribori sokolska vrsta, včlanjena le v Jugoslovenskem Sokolskem Savezu. Kralj sam priznava borbenost Jugoslovanskega Sokolstva in njegovo stremeljenje k večni poti navzgor, zategadelj se je odločil za meč in ne kot je prvotno nameraval za ščit, ki je simbol pasivnosti in obrambe. Meč je dragoceno umetniško delo, na njegovem rezilu je vrezano prvo ime društva - zmagovalca: Ljubljana - Matice. Vidov dan 1925. Ker se v Beogradu pojavljajo brezplodne in bolne ustanovitve seperatističnega Srbskega Sokola, se pripisuje slavnostni predaji meča v Beogradu izredno veliko važnost. Ta svečanost se vrši v nedeljo 11. aprila ob pol 11. uri dopoldne v beografskem pozorišču ob prisotnosti kralja, celokupnega dvora, diplomatskega zbora, vlade in občinstva. Svečani predaji in akademiji prisostvuje deputacija starešinstva J. S. S. in »Ljubljanskega Sokola«. V Ljubljani določena akademija ostane ter se ta vrši v sredo 14. aprila in ne 12. kot je bilo javljeno, v Narodnem domu ob 8. uri zvečer ob navzočnosti kraljevega zastopnika. Po akademiji je elitni ples v veliki dvorani.

Sport.

Hoff v variteju. Norvežan Ch. Hoff je v nekem ameriškem variteju skočil ob palici 4.16 m visoko in s tem postavil nov svetovni rekord. Ker je pa skok napravil v variteju, se rekord oficijelno ne bo priznal.

Dirkač Ortmann, ki je še pred kratkim porušil več svetovnih rekordov, je v autodromu v Mantlhéry postavil nov svetovni rekord na uro. Ortmann je krmilil osemelindski Panhard-Levasseur-auto in je prevozil v eni uri 193 km 666 m in zboljšal svoj lastni rekord, ki ga je napravil 31. avg. 1925 s 185 km.

Rademacherjev najnovejši rekord. Slavni nemški plavalec Rademacher je napravil 27. marca svoj najboljši rekord, ker je v kon-

kurenci na 200 m reduciral svoj lastni svetovni rekord za 1 1/2 sek. na 2 min. 49 sek. Nato je še presenetil množičevine športnike s hitrostjo, s katero je plaval v prsnem štilu brez uporabe rok. — Tudi Fröhlich se je slednjič uveljavil in preplaval 100 m v 1 min. 10 2/3 sek.

Velika vojaška steeplechase v Milanu. V nedeljo se je v Milanu odločila velika vojaška steeplechase v hipodromu Monza na 4000 m. Za to dirko določeni dobitki so znašali skupno 50.000 lir. Zmagal je »Spectateur« (Roger Girches) z 10 dolžinami pred »Gregorovius-om« (Oldonga) in »Djavidom« (Roger Girches).

Cross-country šestih narodov. V hipodromu Stockolm pri Bruslju se je vršil v nedeljo mednarodni Cross-country na 18 km, ki so se ga udeležile Francija, Belgija, Anglija, Irska, Wales in Škotska. Prvi je bil Harper (Anglija) s 44:17.4, drugi: Quillemot (Francija) 200 m zadaj, tretji: Marshall (Francija) 25 m zadaj, četrti: Dolgués (Francija) 5 m zadaj, peti: Mitchell (Anglija), šesti: Chapuis (Francija). Klasifikacija moštva: 1. Francija 82 točk, 2. Anglija 62 točk, 3. Škotska 101 t., 4. Wales 188 t., 5. Irska 192 t., 6. Belgija 196 točk.

Ker že govorimo o svetovnih rekordih, ne smemo pozabiti stradalca Jolly-ja in požaruha Trany Ansell-a. Prvi je, zaprt v stekleno omaro, stradal v Berlinu 44 dni in prekosil Italijana Mulattija, ki je dosegel 43 dni. Pil je ves čas samo selters-vodo in kadil cigarete. Shujšal je v tem času za 29 funtov (14.5 kilograma). Poleti bo pozval Jolly vse svetovne stradalne mojstre na tekmo v New York. Ker ga je obiskalo med stradanjem 300.000 oseb, ki so plačali po 50 pfenigov, znaša čist dobiček po odbitku stroškov za režijo in managerja 130.000 mark.

Trany Ansell, dijak Harvardske univerze v Ameriki, pa je stavil s svojimi tovariši, da bo v 45 minutah pojedel 48 mehko kuhanih jajc. Stavo je dobil: pojedel je v 15 min. 36 jajc, ostalih 12 pa v 26 min., tako da je porabil samo 41 min.

Prvi kot drugi sta torej v svoji stroki svetovna rekordarja. Vendar pa Jolly ni dolgo časa užival te slave, ker je v torek umrl v bolnici, skoraj gotovo na posledicah stradanja.

Gospodarstvo.

PROTI NAMERAVANI »PROTIDRAGIN« SKI AKCIJI MINISTRA ZA SOC. POLITIKO

Obšni zbor gremija Trgovcev v Celju je sklenil dne 26. marca 4. l. v protest proti uveljavljanju načrta o zakonu za pobijanje nedovoljene špekulacije z življenjskimi potrebščinami sledečo resolucijo:

»Odločno protestiramo, proti novi protidraginski akciji, ki jo namerava izvesti ministar za socialno politiko. Načrt zakona vsebuje določila, ki nasprotujejo temeljnemu principom zdrave trgovine ter ne upoštevata vitalnih interesov naše produkcije.

Načrt vsebuje določila, kakor maksimiranje cen in taksiranje življenjskih potrebščin po občinskih zastopih, rekvizicije obratov, predložitve kupčijskih pogodb ministrstvu za socialno politiko — kar sploh ne spada v kompetenco tega resorata — in da se ti morejo naložiti potom pristojni policijski oblasti, strahovite visoke kazni itd., ki težko ogrožajo materijalno in moralno tako naše trgovce kakor naše industrialce in obrtnike, ki jim morejo vzeti dober glas in ugled. Proti take mnačrtu, katerega absurda določila nasprotujejo trgovskemu duhu in obstoječem gospodarskem redu sploh in se bodo vporabljala samo kot sredstvo za preganjanje in šikaniranje naših producentov in legitimnih trgovcev, ne da bi nudila kakoga haska za konzumenta, najodločneje protestiramo in zahtevamo, da ta načrt pod nikakoršnimi pogoji ne sme postati zakon.

Resolucija je bila poslana Zbornici za trgovino, obrt in industrijo in Zvezi trgovskih gremijev v Ljubljani, ki naj zavzame ta merodajnih mestih potrebno stališče.

LJUBLANSKA BORZA, SREDA, 31. marca.

Vrednote: Loterijska državna renta za vojno škodo, den. 288, bl. 288, zaklj. 288. Blago: Hrastovi bouls 27, 34, 41, 60, 80 mm, od 2 do 5.30 m, feo Sušak, 2 vag., den. 1500, bl. 1500, zaklj. 1500. Deske — smreka, jelka, 20 mm, I., II., III., 4 m, feo meja via Postojna, 1 vag., den. 560, bl. 560, zaklj. 560. Koruza česu prim. suha, feo vag. nakl. post., 1 vag. den. 117, bl. 117, zaklj. 117.

BORZE.

Zagreb, dne 3. marca. Devize: Newyork, ček 56.7—57. London, izplačilo 276.14—277.84, ček isto, Pariz 194—196, Praga 168.2—169.2, ček 168.184—169.184, Curih 1093.6—1097.6, ček 1093.547—1097.547, Milan, izplačilo 223—229, ček ravnotoliko.

Curih, dne 31. decembra. Newyork 9.135, London 25.2475, Pariz 18, Praga 15.3875, Milan 20.89, Bukarešta 2.14, Sofija 3.74, Berlin 123.65, Dmaj 73.25, Budimpešta 0.00727375.

× II. Poznanski velesejem se vrši od 2. do 9. maja 1926 v Poznanu (Poljska). Poznan je industrijsko-obrtniško, trgovsko in kulturno središče zapadne Poljske ter ima najugodnejše komunikacije s Severno, Južno in Zapadno Evropo, kakor tudi z morjem. Poljska država je ravnokar srečno prestala težko krizo, po kateri je ta velesejem posebno priporočljiv za udeležbo in obisk naših uvoznikov in izvoznikov, ki jim je tu odprta najlepša pot, da se uvedejo na poljski trg. Posebno imajo Jugoslovani sedaj, ko se bje hud carinski boj med Poljsko in Nemčijo, odprt v Poljski najširši delokrog. Pojasnila o udeležbi in obisku dajejo poljski konzulati v naši državi, generalni reprezentant pa je gospod R. Golebiowski, Ljubljana, Stari trg.

To in ono.

: Dva fanatična geografa. V nekem malem mestu srednje Nemčije se je vršil te dni proces radi žaljenja časti iz nenavadnega vzroka. Sestra je tožila svojega brata, ker jo je v prepiru radi »važnega« vprašanja, če se je kraj Bebra v Turingiji ali na Saškem, grdo opsoval. Stranki sta pozabili pred sodnikom na vsako vez sorodstva ter sta se titulirali z izrazi »toženec« in »ta-le oseba«. Sodnik jima je, držeč se rimskega pravnega principa, da naj se sodišče za bagatele ne briga, zagrozil s strogimi kaznimi ter ju prisilil s tem k poravnavi. Sovražni stranki sta odšli v srečo nespravljene, ne da bi bilo rešeno sporno vprašanje glede Bebre.

Jack London:

48

Morski vrag.

»Oj, kako ga sovražim! Kako ga sovražim!« je zaškrtal.

»Koga pa?« sem vprašal; toda nesrečnež se je iznova zjokal nad svojo nesrečo. Manje težko je bilo uganiti koga je sovražil, kot to, koga ni sovražil. V njem sem bil sčasoma zapazil hudobnega zloдея, ki ga je priganjal, da je sovražil ves svet. Včasih sem celo mislil, da je sovražil samega sebe, tako strašne udarce mu je zadajalo življenje. V takih trenutkih se je vzbudilo v meni močno sočutje in sem čutil, da me je bilo sram, da sem se sploh kdaj radoval nad njegovo nesrečo ali njegovo boleščjo. Življenje je krivično ravnalo z njim. Zadalo mu je krut udarec s tem, da ga je naredilo takega, kakoršen je bil. In krute udarce mu je bilo zadajalo od nekda. Ali je potem mogel biti drugačen kot je bil? In kakor da bi bil uganil moje misli, je zaječal:

»Nikdar nisem imel v življenju sreče, prav nobene sreče! Nikogar nisem imel, ki bi me bil poslal v šolo, mi dal kruha, ko sem bil lačen, ali mi obrisal nos, ko sem bil še prav majhen. Nikdo ni nikdar ničesar storil zame. Nikdo, pravim.«

»Nič za to, Tomy,« sem dejal in mu prijazno položil roko na ramo. »Le korajžo. Sčasoma bo vse dobro. Dolga leta imaš še pred seboj in še lahko narediš iz sebe kar hočeš.«

»To je laž! Prokleta laž!« se mi je zadril v obraz in pahnil mojo roko od sebe. »Laž, dobro veš, da je. Nikoli ne bom drugačen; kakoršen sem, ostanem. Zate seveda je vse dobro, Klada. Rodil si se gospod. Nikdar nisi vedel, kaj se pravi biti lačen, se jokal, ko ti je krulil želodec, dokler nisi zaspal. Ni mogoče, da bi bilo z menoj drugače. Ako bi jutri postal predsednik naše države, kako bi si napolnil želodec za oni čas, ko sem bil še majhen in sem imel vedno prazen želodec!«

»Kako bi ga, pravim! Rojen sem bil za trpljenje in žalost. Trpel sem bolj kot deset drugih, res sem. Polovico svojega bednega življenja sem bil v bolnici. Mrzlico sem imel, sam ne vem kolikokrat. Za škorbuto bi bil malone umrl; celih šest mesecev sem ga imel tam na Barbadskih otokih. V Honolulu sem imel koze, v Shanghai sem si zlomil obe nogi, v Unalaski sem imel pljučnico, v Friscu sem si zlomil tri rebra. In sedaj sem tukaj. Poglej me! Poglej me! Ti udarci so mi iznova pokvarili tista rebra. Ne bo dolgo, pa bom zopet kri bljuval. Kako morem potem sploh biti drugačen, vprašam? Kdo me bo naredil drugačnega? Bog? Kako me je moral Bog sovražiti, da me je ustvaril za potovanje po tem prokletem njegovem svetu!«

To krotovičenje zoper usodo je trajalo dobro uro ali še dalje, nato pa se je šepaje in stokaje lotil dela; iz oči mu je žarelo silno sovraštvo do vseh stvari. Vendar je bila njegova diagnoza pravilna; zdajpazdaj mu je namreč postalo slabo, da je bruhal kri in trpel velike

bolečine. Bilo je v resnici videti, kot je dejal, da ga je Bog preveč sovražil, da bi ga pustil umreti; polagoma je namreč okrevljal in postal še hudobnejši kot poprej.

Več ur je minulo, predno se je Johnson prikazal na krovu in malosrčno hodil za svojim delom. Bil je še vedno bolan in več kot enkrat sem bil priča, kako je z veliko muko plezal do vrhnjega jadra ali se ves utrujen sključeval v dve gubi, ko je stal pri krmilnem kolesu. Pred Wolfom Larsenom je bil suženjsko ponižen in pred Johansenom je skoraj klečepalil. Vse drugače no pa je bilo vedenje Leacha. Hodil je po krovu kot tigrov mladič in odkrito kazal sovraštvo do Wolfa Larsena in Johansena.

»Ti že še pokažem, prokleti šved,« sem ga slišal neko noč na krovu reči Johansenu.

Prvi mornar ga je preklinjal v temi in v naslednjem hipu je nekaj priletelo ob kuhinjo za glasnim treskom. Sledilo je še več kletvic in porogljiv krahot; ko pa je bilo vse mirno, sem se splazil iz kuhinje in našel težak nož, ki se je bil zapičil dober palec globoko v močni les. Čez nekoliko minut je prišel prvi mornar, tipal po lesu in ga iskal; jaz pa sem ga drugi dan skrivaj vrnil Leachu. Zarežani se je, ko sem mu ga izročil, a to rezanje je izražalo več odkrite, iskrene hvala kot cela množica praznih public v navadnem govorjenju med ljudmi moje vrste.

(Dalje prih.)

Srajce, promenadne, bele in barvaste, fason, pentlje, samoveznice, žepne robce, nogavice v raznih barvah za gospode in dame, naramnice, toaletne — potrebščine, svilene trakove, čipke in vezeno. — Nizke cene. — Velika izbira samo pri

JOSIP PETELINC-U LJUBLJANA
blizu Prešernovega spomenika ob vodi

MALI OGLASI

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

Premog Čebin
Woltova ul. 1/I. - Tel. 58.

Sobo

s separatnim vhodom išče mlad gospod uradnik. — Ponudbe na upravo lista pod »Soba«.

Stekleno

strešno opeko imajo stalno v zalogi Združene opekarne d. d. v Ljubljani.

Službo služkinje, postrežnice ali kaj sličnega

išče sicer ne več mlado, toda zdravo, krepko, pridno in inteligentno mlado dekle z dobrimi izpričevali. — Ponudbe na upravo lista pod »Zanesljivac«.

Postranski zaslužek

primerno za vsakogar. — Pojasnila proti zamki 1 dinarja. Propaganda reklama družba z o. z., Ljubljana, Selenburgova ulica 7/II.

Damam in gospodom

se nudi lep zaslužek z razpečevanjem parfumerije. Potreben kapital 200 Din za vzorec. — Pisemne ponudbe pod »Postranski zaslužek« na Propaganda, d. z. o. z., Ljubljana, Selenburgova ulica 7/II.

V restavraciji

»Pod skalco«

Mestni trg št. 11

se točijo pristna ter pitna vina. — Preko ulice 1 Din ceneje. — Vsako sredo, soboto in nedeljo od 20. do 24. ure salonski koncert. — Ob nedeljah od 9. do 13. ure zajutrkovalni koncert.

Gospodična

v starosti 30 let si želi živahne korespondence z gospodom iste starosti. Zentev ni izključena. — Ponudbe na upravo lista pod »Cvetoča pomlad«.

Knjigovodkinja

samostojna moč z večletno prakso, večja dvostavnega knjigovodstva, korespondence ter vseh pisarniških del išče službe. — Nastop po dogovoru. Ponudbe na upravo lista pod šifro »Knjigovodkinja 18«.

Oglašujte v »Narodnem Dnevniku«!

GROM

CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDI- CIJSKI BUREAU

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41.

Naslov brzojavkam: »GROM«.

Telefon int. št. 45-4.

PODRUŽNICE: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spslnih voz S. O. N. za ekspresne pošiljke.

ZA VELIKO NOČ NOV KLOBUK

moram imeti! Kje naj ga kupim? Najceneje ga kupiš v dobro znani trgovini klobukov

JOS. POK nasl. A. JAMNIK, LJUBLJANA, Stari trg št. 14.

Velika zaloga najnovjših novosti klobukov in čepic.